

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előzetesi díj:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 " "
Negyedévre 1 " "

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szerelmi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoknál —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Kánikulai vízió.

(Látta Szász Gerő, ev. ref. esperes, kolozsvári első pap, aki jobban szereti az ideális világot, mint a bivalokat, — a Protestáns Közlöny f. évi 28. számában.)

Hát bizony a főrendiház elkeresztelési vitája hallatlan észbeli emóciózt okozott ennél a t. uriembernél, félti rémitómód a t. eklésiát a pusztulástól, pedig kár, mert amíg a kárpótlásokból ki nem fog az állam, addig az eklésia se vész el. Jól járt a dézma kárpótlással, még jobban a kameratikkummal, legjobban a regaléval s van kilátás, hogy a matrikulák államosításakor is kap kárpótlást, ha nem is az elkeresztelt gyermekekért, hát az anyakönyvek-ből befolyó jövedelemért. Azonban, ha a nt. úr félti a maga eklésiája dolgát, ez az ő dolga, bár kárba veszett parádé, minekutánna nem üt a menykő abba a malomba, amely éjjel nappal a pokolnak örül, — bár megérdemelné! — Inkább azzal szolgál rá a nt. úr a jó szóra, hogy olyan dolgokat állít, amikről ő maga is tudja, hogy nem igazak. Ezekből, ha élne Pázmány Péter, jelen alkalomból újra leirhatná híres mondását, hogy „a hamis tanítók hasonlóak a tökéletlen ebekhez, akiket bár keserves munka megfésülni, néha megis meg kell csirógatni amúgy magyarmiskásan, nehogy kárt tegyenek másokban.

Mert amikor azt írja a nt. ur, hogy az ötvenes években „aratása volt az abszolút hatalom által támogatott egyedül idvezítő ultramontanizmusnak“ — ugy hazudik, mintha Berlinből telegrafálna. Tudja, tudnia kell, hogy a katolikus Bartakovics akciója többet használt akkor a prot. autonomiának, mint az egész prot. kalamájka.

Mikor pedig azt írja: „hogy föltétlen vallásszabadság e g y e n l ő javadalmazással!“ lopui, idegen vagyont jogtalanul bitorolni tanít.

Szégyelje magát! Hát a konfirmációi kis kátéban nincs benn az Isten VII. parancsa: Ne lopj? — Hát

ő, az esperes, a pap, az erkölcstanár, bolondot formál a publikumból, mikor a szószéken jog és vagyontiszteletre tanítja, (ha ugyau tanítja), a Közlönyben pedig orzásra oktatja hiveit? Melyik hát az igaz ev. ref. tan, az első vagy utolsó? Hát ez a puritán prot. őszinteség? Pfüj!

Ilyen evangéliumra én csak azt mondom, hogy ex ore tuo judico te serve nequam, a midőn szószereint ide nyomatom és elfogadom a nt. úrnak reánk vonatkoztatott kifejezéseit, a melyekkel imigy aposztrofál minket:

Igazatok van. Követeltük a szülők természetes jogát, midőn őseinket gályára küldötték. Igazatok van.

Mert, hitelvetők szerint, ti vagytok az egyedül üdvözítő vallás, mi szakadárook, eretnekek vagyunk, hitünk és tudományunk „tévelygés.“

Hát persze, hogy így van, eretnekek lévén ti mind egy szálíg. Aztán nem kell hivalogni; azokat a derék férfiakat baza és felségárusulásért verték vasra, de nem ám a természeti jog védelméért. Hiszen Sontágh Pál főrendiházi nyilatkozata tönkrelapította minden dicsőségüket!

Mert szerintetök, szabadelvű akkor volna Magyarország, ha törvényben mondaná ki, hogy a protestáns iskolákat be kell zárni, a templomokat el kell venni, nem kell több reverzális, mert a vegyes házasságokból született gyermekek mind katolikusok. Katolikus legyen itt a család, a társadalom, az állam, a nevelés, a művészet, az irodalom, a tudomány, az ég, a föld, a levegő. Igazatok van.

Ez bizony jó volna, ha úgy volna, s bár sok bajunk lesz még hasonló vágású emberek bölcseségével, mint nt. aa., szent, hogy előbb-utóbb így is lesz. Eziránt tehát vigasztalja meg magát a nt. úr!

Háromszázhetvenöt esztendő óta ti voltatok örüllői e hazának, oltalmazói a szabadságnak; ti ontolítottok véteteket függetlenségéért, magyar voltáért; ti lobogtatok azóta a szabad vizsgáldás, a lelküsmerteteli sza-

badtság zászlóit. *A Boçskaiak, a Bethlenek, a Rákócziak micsoda szégyenfoltjai ezek a magyar történelemnek, a római pápák és Magyarországra nézve, a Szelepcsényiek, Pázmánok, Lippaiak és Oláh Miklósok mellett? Igazatok van.*

Azt kell hinnünk, hogy speciális gyártású arzbőr van az aa.-nál, hogy ennyi százszor megezáfolt hazugságot ily keletes nagyképűséggel újból meg újból leírnak. Ugy látszik, olvasóinak az ostabaságig menő korlátoltságára számít, hogy ezt kiadta! Ami azonban most következik, az már merő arczatlanság.

Ti vagytok a magyar haza legelső munkásai, kik százmilliókra menő fekvő vagyonnal birtok Magyarország tejjel és mézzel folyó legszebb rónáin s a kik közül a néhai Simor János, fejedelmeket megillető jövedelméből, több, mint egy millió forint készpénz örökséget hagyott hátra rokonainak; kik most nagy bánatjukra az apáczáknál és a jezsuita szent (?) atyáknál keresnek vigasztalást; míg a hazai társadalmi és közintézetek azért gyászolják, mert nevét meg nem örökíthetik, mert egy fillértér soha nem látták.

Ime, még a zsidók is leginkább Simor fejedelmi bőkezűségét magasztalták. Voltak életében politikai, tán személyes ellenségei, de senki se vette magának azt a bátorságot, hogy eltagadja a való tényeket, arra a pogányságra pedig hogy még sirjában is meggyalazza, hazánknak azt a nagy fiát, aki csak közoktatási célokra 3 milliónál többet áldozott, szintén csak egy epés száju kálvinista prédikátor vállalkozék. Szégyelje magát! De följegyezzük ezt il-lusztrációjául annak a morálnak, amit ott a megtisztított evangéliom esarnokaiban gyakorolnak.

A következő mondaný is nemkevésbé érdekes:

Ezzel szemben, minő munkálkodói vagytok ti e hazának, ti lenézett kálvinista papok, kiknek tudományá „tévélyés“, és a kiknek fél annyi fizetése sincs, mint a Simor és Zichy Nándorok legkisebb kasznárjának?

Hát bizony senki se látja az ő munkájuk hasznát; példa rá a nt. úr, a ki lapjában veszekedik pápistákkal, luteránusokkal, prédikál 10, 15, 20 forintért és feljebb, kívánatra, s ha jól megfizetik, túlzengi a béreket, egyébiránt azonban eddig senki se látta valamire való irodalmi, vagy más dolgát.

Aztán ő már a fentisztelt urak kasznárjaival helyezi egy rangba a házi nyája pásztorait. Lám a Reformátusok Lapja azon sopánkodik, hogy a pápista püspök huszárjának is jobb dolga van, mint egy egy tiszteletesnek. Hát hiszenha csak ez a baj, erről könnyen tehetni. Egyes jeles tulajdonságaik úgyis kiválóan kvalifikálják őket; hát álljanak be huszá-

roknak, meg urasági kocsisoknak s mindjárt meg lesz a jó sor. Hanem ott aztán tisztességet kell ám tudni, atyafiak! Nem szabad ám aféyes folyosókon káromkodni, bagózni és ezfrákat köpni, miut a kol- légiomban meg a házsongárdban!

Nyáran keserves és kellemetlen dolog a paczal-tisztítás, azért bevégzem a nt. úr Közönybeli ezik- kének ismertetését, s miután a mi közönségünk a bevett szokás szerint parentációkért nem fizet, némi mulatságnul ideiktatom a nt. szófaragó halotti prédi- kációját, amelylyel egyházunkat a világból kizen- gette: *„Ez a vallás-rendszer még uralkodhatik egy da- rabig ott a legsötétebb Afrikában, hová a kultúrának még kezdetleges csirái sem érkeztek el; de semmi esetre sem uralkodhatik már sokáig ott, hol az emberi öntudat, az emberi méltóság, az emberi tudás már felotvadt Isten szellemébe és hatalma alá vetette a mindenséget, melynek parancsoló ura és nem engedelmes rabszolgája.*

Emeljétek fel fejetöket, ti, istennek népe; ti, kik ma még megaláztatást türtök Krisztus nevéért, a tiszta evangéliom a szabadság, a szeretet és az emberi méltóság prédikálásáért; és, a kik az örök haladás és örök fej- lődés örök törvényében keresitek és találjátok meg az istent: vessétek munkára kezítöket és erős bizodalommal bizatok ügyünk diadalában, mely nem lehet más, mint az emberi lélek szükségéinek teljes kielégítése. a porrestáns teljes diadala. Fön „a mindenható összeomlás“: a bag- lyok még huhognak, de a hajnal már ontja su- gárát; kibontva már az az ostor, mely a jeruzsálemi templom csarnokából kikergette a pénzváltókat és galamb- árusokat; és mint Jeruzsálem, ugy fog eltörülteni a földnek színéről Róma és nem fog maradni egy kő a más kőven abból a rendszerből, melyet a vakbuzgóság, a fa- natizmus, és a szolgaság teremtett és tart fenn mind a mai napig.

Szász Gerő.

Harcz és béke.

*Miért nevezzük vadnak mi az erdők
Uratlanul koborgó állatát?
S az ember önhüllten miért tekintí
A természet királyának magát?
Hiszen nem folytat a tigrissereg
Önfaja ellen irtó háborút;
Irtózik egymás vértől a farkas,
S ha él nem bántja, lel békés odút!
S az ember, ki egy szebb világba hisz,*

*S hogy lelke van, azt vallja önmagáról:
Nem borzad vissza öldökölni egymást,
Nem székül el az embervér szagától!*

*Történelem, olyan vagy mint a föld,
Melyen együtt tanyáz az éj s a nappal!
Egyik lapodról békefény mosolyg rám.
Másik lapodon éjszötét haraggal
Vad háborúk.*

*As emberiség vádlókönyve vagy
Történelem, s ha áttekintelek,
Nem erzem, benned mi szép, mi nagy;
Csak a temérdek öldökös emléke
Nehezül rám mint őszi köd a bérceze!...*

*Bús századok dühöngő népei,
Nem ébredtek ember-öntudatra!
Vad fergetegként szállatok ti szét,
És utatok csak pusztulás mulatta...
Hányszor hamvadt el, hányszor fojta vérbe, —
Mit alkotott a szellem és a béke!...*

*Még él a harczok ádáz tigrise;
A világot még mindig haborítja!
Ah, eljövend e az a hősi század
E telhetetlen szörnyet mely kiírta?
Míg zsarnokot s jogtörő nemzetet
Hordoz türelmes kébelen a föld:*

*Nem szünetel a vértanúk halála,
A világ addig békemest nem ölt.
De ömlő vére a szent vértanuknak
Neman a szennyes porda nem enyészhet!
Iletért kiált, mint Ábelé,
Jövendő szebb kor tisztult szelleméhez,
Mikor csak egy leszen a küzdelem:
Az ember és sz küzdelme, mely között
Nem undokítja embervér a földet,
S nem tör ki jajszó holttetem fölött,
De minden egyes ütközet után
Előbbre jut a haladás útján
A győztes és a vesztes egyaránt.*

*Dicsérje bár a csalógányt s pacsirtát
A mocsajku lantosok dala,
Miert en ugy rajongok: a galamb,
A beke olajágas anyala.
Galamb, galamb, te üdvözítő század,
Csattogtatód-e diadalmas szárnyad,
Ha e szilaj, bösz nemszedék kihalt?
Eltjöss-e majd a vérözön után
Örök békének olajágitál?
Mégjöss, hiszem, te dicsőséges század,
Mikor emberré lesz az ember-állat,
És sajtó szívevel, de kimondja nyíltan,
Hogy ősei még állatok valának!*

Fülöp Árpád.

Történeti hangverseny.

Ezen czim alatt indult ki nem régen Budapestről egy kisebb társulat, s Káldy Gyulának — a budapesti magyar zeneiskola igazgatótanárának vezetése mellett járja be orszá-

gunk nagyobb városait. Működésének tárgya kulturhistorikus, a Tököly és Rákóczi korszak zenei produktumainak bemutatása; ezélja pedig: a laikus közönség előtt feltárni a XVII- és XVIII-ik század zenei világát, mely mig egyfelől fenséges és elragadó, másfelől magyar és hazafias per eminentiam. Káldy nemes szerepre vállalkozott; hála és elismerés érte. Manapság nem lehet szebb feladat, mint a nemzeti érzület fejlesztése az eszközök ezer nemével, midőn az egyes népek faji jellege jobban és jobban kiélesül. Káldy ezt a missziót szolgálja az ének terén. S hogy a magyar társadalomnak is van érzéke hozzá, mutatja azon pártolás, melyben városunk — a vallási és nemzetiségi különbséteknek ez a példány szerű konglomeratuma — részesíté a derék igazgatót.

Végig hallgattuk a műsort, éreztük és láttuk hatását a melábus daloknak. Nem is lehet máskép. Hiszen a Rákóczi nóták énekköltészetünknek legremekbebb gyöngyei. A bujdosók, a gályarabok ajkán születtek s ezért férnek a szívhez oly közel; az élet teremtette meg azokat s innen a közvetlen és maradandó hatás. Az elnyomás, az üldözés kiszűezte, a bujdosás és szenvedés a fájdalom zománézával vonta be s ebben rejlik az a varázserő, mely átszűrve a hegedű húrjain — könyekre fakaszt, sirásnak indít.

A zenének három főalkatrésze van: ritmus, dallam és harmonia. S ezeknek különbözete, a szerint amint egyik vagy másik nagyobb tulnyura jut — karakterizálja az egyes nemzetek zenei költészetét. A francziáknál főleg a ritmus érvényesül, az olasz — az énekek mestere — dallamban utolérhetlen, a harmonia pedig német specialitas. A magyar zené inkább dallamos, de beleolvad a ritmus is: édesbús hangjain végig ömlik valami saját szerű panasz és fájdalom s ezek együtt véve alkotják eredetiségét, nemzeti jellegét; ezekben őzri meg bölesőjének jelét — a keleti színt.

A ki ismeri a felkelések véres korszakát, az belátja, hogy ez a nemzeti sajtáság jobban sehol se tükröződik vissza, mint épen a közelebből elmult két század zenei termékein. Rákóczy udvara világhírű volt cigányzenéjéről. Ott voltak ezek mindenütt, a fejedelem asztalánál s a tábori sátrak alatt. Végig hallgatták a bujdosó dalokat, a bujdosó legények keserveit, uraik panaszát, fájdalmas sóhajait egyegy elveszett esata után. Látták Rákoczi, Beresényi, Mikes Kelemen meneküléseit lengyel, francia és török földre; visszasírátták a néppel együtt fejedelmüket rodostói magányából, honnan csak a feeskék s a tenger hullámaival játszó déli szél hoztak néhánha egyegy üzenetet.

Igy kerültek húrra a fájó kurnez dalok, melyekbe aztán érzést, életet öntött a cigány zeni. „Most jöttem Erdélyből“, „egy bujdosó szegénylegény“, „Bujdosó legény éneke“ mind a XVII-ik századból valók. Melódiájuk Erdélyből származik, s a székely népdaloknak igazi mintaképei. Szövegeikből kostoloul néhányat ide iktatok:

„Elment az én uram idegen országba,
Levelet íratott, hogy menjek utánna...
Elment az én uram a török táborba,
Meggyászolom ötlet fekete bársonyba.

„Délég feketébe, délután veresbe,
Hajnalkor pediglen öltözöm fegyverbe,
Ülök paripára, jó lovam hátára,
Ugy megyek utánna — nagy Törökországba.

„Egy bujdosó szegény legény,
Idegen földön jövényy,

Csak megvonta magát szegény,
Hogy ne is látna az napfény.

„Édes teremtő jó Atyám,
Es immár mire jutottam!
Csak mióta én bujdosom,
Minden költségből kifogytam stb.,

Dallamuk mélyen bánatos és epekedő. Nagyban hasonlít az „azt mondják nem adnak engem galambomnak“ kezdetű népdalhoz.

„Rákóczi Ferencz dala“ (1708-ból) megható egész a könyvezésig. Zeneileg valóságos unikum. Az anya nem sirhat keservesebben haldokló gyermekénél, mint Rákóczi a magyar nép fölött e dalban. Az a refrainszerült sóhaj:

„Magyar nép, szegény magyar nép!
Mikor lesz már ép?“

utánozhatlan kifejezése a tépelődés és vérző szánalomnak. A „boldog asszony anyánk“ című egyházi énekből igen sok benne a motívum, s nem csalódunk, ha állítjuk, hogy ennek hatása alatt keletkezett.

A „Rákóczi nóta“ világhírti termék, mert belőle származott a „Rákóczi induló.“ Mondják, hogy a szerencsétlen zsbói ötközlet után zendült meg először Barna Mihály hegedűjén, a honnan a czigány király — Bihari János ujjaira került, kinek játéka szerint a veszprémi székese gyház karmestere — Ruzsicska Ignác öntötte először hangjegyekbe e század elején. Prototyponja sokkal szomorúbb, mint mai alakja; de nem csoda, hiszen honfiak véréből kelt ki, s a haldokló remény emelte szárnyra. Nincs is darab, mely tulszárnyalja ezt; poésisében a Marseillaise és a Rule Britannia magaslatára emelkedik.

„Rákóczi kesergőjében“ a szöveg megindító. Keletkezése 1711-re tehető, midőn a szatmári békekötés után Rákóczi Lengyelországba bujdosik.

Hallgassátok meg magyarim
A mit beszélek!
Tanácsoljatok vitézim:
Mitévő legyek?
„Tanácsoljuk Főlségednek,
Meg ne is vesse:
aranyait, ezüstjeit
Rudakba veresse,
Rakassa fel, vitesse el,
Hordassa el, — és menjen el,
Merre szeme lát! stb.

Ugyan e zsánerben mozognak a „Bujdosók éneke“ és „Rákóczi Ferencz imádsága.“ Egytől-egyig sötét, borongó bangulattal; s emlékeztetve a jeremiási gyásznepokra.

Ezeket, s ezekhez hasonló darabokat mutatott be Káldy Gyula huszonnégy piészben. Külön méltatni minden egyest: bár nem főlősleges, de megvallom — nagyon nehéz. Nem is kell hozzájuk sok méltatás. Ugy is mindenki hivatott kritikus lehet ezen korszak zenei termékeinek, aki tudja dallamában és szövegében — a Rákóczi énekek nyomán 300 év történelmének hü kifejezésekké fakadt — ezt a rövidke dalt:

Szomoruan szól a magyar nóta
Innen-onnan háromszáz év óta;
Háromszáz év minden buja, gondja
Van a dalban végig végig sirva . . .

Az előadás fényesen bevált. Tapsokkal adóztunk az egyes szereplőknek. Az énekekhez Káldy zongorajátéka képezte a kíséretet. Valóságos virtuóz; s mi, kik bámultuk művészetét — annak bírálatába nem foghatunk. A nők hangja

szép és iskolázott, de gyenge arra, hogy érvényre juttassa a szív hevesebb és mélyebb felindulásait. Veress baritonja csengő, s majdnem tulerős. A felsőbb tonusokban, a piánók és forték változatainak tiszta, szabatos márkizálásában, kivált pedig a kedély szilaj és csapongó érzelmeinek kifejtésében excellál; de ott, hol a dallam mélyebbre száll, — egyénisége elmosódik, hangja szintelenné válik s vacillál. Kuliffay Izabella, mint zongorista, szintén az elsők közül való. A legtöbb bravourt mégis Mayer Adolf aratta a „Rákóczi nótával“ szokatlan hangszerén — a tárogatón.

Végül nem szabad figyelmen kívül hagynom a program 20-ik pontját, a „Magyar nótát.“ Ez „hallgató darab“, s ránk magyarokra nézve tán a legfontosabb. Szerzője Czinka Panna híres magyar zenész a múlt század derekán. Ő és Bihari, a cseh származású Csermák s Lavotta a magyar nemes, négyen alapítják meg a „hallgató magyart“; s ezeken épült fel a magyar klaszikus zene a szonáta és symphonia oly magasra, hogy hangszer-zenénk e két faja ma már az összes külföldi nemzetekkel versenyezhet. S Czinka Panna „Magyar nótája“ nemcsak azok közül való, de kimondhatjuk bátran — a későbbieknek egyedüli mintaképe.

F e j é r G e r ő .

Országos vásár.

Itt nálunk Anna-napkor országos vásár esik; az ideu híre járt, hogy egytuttal oláh-lázadás is leszen. Szörnyűség még csak hallani is! Sokan a Mexikóba és a Puskaporoshoz vándoroltak, de nekem okvetlen meg kell tekintenem a vásárt, mert akármit mondjunk a székely embernek ez már természet. De hátha leharapják a füleket s megeszik kovászos ugorkával? Mindegy, gamamboz vevék védőszerűl egy ócska pipaszurkálót s legott elindultam bátran, hadd lássam ezt a békettűrő népet egyszer már hadi lábón is.

Kissé boros volt az idő; az égen könnyű felhők uszáltak s az éjszaki szél rejtelmesen susogott a fejünk felett. De miuő kép ez? Tömerdek oláh, ki gyalog, ki lóháton, ki meg a nagyapja görnyedő vállain, nem bírván tovább szegényke az utat. A szemérmes leánysereg tarka-barka öltözetében, öreg emberek talán száz télnék havát hordozva fejükön, délezek legények gyapjuval, turóval, abronccsal és csebrekkel a hátukon, mindenik kér és kínál, ad és vesz, lármáz és csilapít, sir és kaczag s Negrutiuként a „z e n g ö r o m á n n y e l v“ kimondhatlan zürzavarban egyesül. Itt egy koldus kiáltja el siralmas nótáját, amott rozoga verklit kinez egy rokkant katona; itt valami szent ember ágas bogas fura illesztett kereszteteket lógat a levegőben, kifestve és czifrázva istenigazában darabját 5—6 banuezért kínálván, amott . . . de ki tudná ezt így elmondani? Vegyük rendre a sorját.

Először is a Hungária mellett elhaladva, két felől fokhagymát, veres hagymát, szapora hagymát (s ha másféle hagyma van, azt is) árulnak igen nagy mennyiségben; óriási friss és legtrissőbb virslit kínálnak, de kinek volna guszturna rá, midőn kissé tovább a híres tordai pecsenye illata ring a légben, zsírban való cerszegésével jó reclamat csinálva magának. A pecsenye mellé finom „magyar pezsgőt“ (czitromszörp) és „oláh sört“ (vaczkorlő) mérnek; pohárja egy banucz. A „pezsgőnek“ kevés vevője akad, hanem a sört nagyon kapkodják; néhány köztiszteletben álló mihaszna nézi a jelenetet, midőn más iszik, ők — tisztelettel legyen mondva — kőpnek.

— Csindadratta, bum, bum! Most már egészen benne vagyunk a vásárban. Az Olesó Jánosok sátrai közt kell elhaladnunk, kik iparkodnak egymást tullicizálni. „Ide tessék; itt minden tárgy egy darab; csak 7, 40 és 70 kr. ma már hadd menjen; a ki vesz, annak lesz, a ki nem vesz, annak nem lesz. Csak ide uraim és hölgyeim, kinek valami elegans kell!” Igy kiabál szünet nélkül az egyik zsidó s kézzel láb-bal vevőket hódít magának, de nem igen sikerült neki, mert vele szemben áll Gyula Arpád.

Ez az ember valóságos eleven ördög itt közöttünk. A téli választáskor ő volt a főkortese mind a két pártnak; nem régen egy bold. kanonoknak hagyatékát licitálta két napon keresztül.

Azután volt portás, pinézér, ágens, vállalkozó nyomdász és belső munkatárs. Most a „Budapesti Olesóságok” bazárába szegődött el, napi öt forint tiszteletdíjért, s ki tudná megmondani, hogy holnap hol találkozunk vele? De lássuk őt magát elevenen. Ingrevetkezetten feszesre szorítja gigerli övét s kezében piros selyemkendőt lobogtat, hogy alkalmoszerűleg letörülje az izadságot homlokáról. Szól és beszél „Egy szóra Uraim. Az nem igaz, hogy a mi olesó az drága, itt minden jó és olesó; valódi imitation, extrafein. Tessék kezébe venni, nem harap, minden darab 5 kr. és fennebb. Itt az alkalom! Ez a gyűrű valódi talmi, éjjel, nappal más a színe; ma már 15 kr. hadd menjen.” És ez így megy kezdet és vég nélkül; semmi új, semmi változatlanság benne s az ember mégis örökig hallgatná Gyula Arpádot, mert ő valóban művész a maga „szakmájában.”

Egyszerre esengetyű és kintornászó jut füleinkbe; valami czirnos suhancz mulattatja vele a t. közönséget irgalmatlanul, s igyekszik betuszkolni a báméskodó népet a mellette levő sátorba. Ott mutogatják ugyanis a „szakállas hölgyet.” Ez a kísértet már napok óta rémit. „Sensatio Fenomenal.” „A 19. század legtermészetesebb csodája.” Ezt a bombasztikus reklamot olvashattuk minden utca szegletén. „Kisvárdai Barcsy Szidonia” a szakállas hölgy, megvizsgálva két orvos által, azzal a különbséggel, hogy szülés végett két heti erős főfájásban 10 cm. fekete szakállá és bajusza fejlődött. Ezen látvány oly szolid, hogy a legelőkelőbb család is megtekintheti.

Belépti jegy 20 és 10 kr. Nő és ennek a szörnyetegnek a képe ott éktelenkedik a sátor oldalán óriási vászonra mázolvva; körülötte nagy a tolongás; ábitattal és félelemmel hallgatják ama suhancz ostoba handabandáit s boldog, ki nehány kr. árán megszerezheti magának az élvezetet. Ennek a hölgynek a szakállá óránként két forintot jövedelmez, a férje pedig, egy elhízott hazafi tucatszámra issza a hideg sört. Ugy látszik, hogy az ilyen feleség a legjobb töke.

Innen távozva ember-áradatba jutunk, melyből nincs kibontakozás. Jobbról vannak a gyolcsosok és fejtűsök, balról a szabók és tovább az esztergályosok, de egyikhez sem lehet jutni, mert az örvény magával sodor. Egy pont körül kavarni kezd a tömeg s legott zsidó férfiu karjai emelkednek a magasba s hangja áttöri a morajt. Egyszerre beszél a három nemzeti nyelvet: magyart, németet és oláht. Beszéde és gesztusa egyaránt utánozhatatlan, ő nem árul, hanem licitál.

Cshok ide, cshok szép orfik! Ettől a bieskha von 10 él, — tholvaj ledjen a nevem, ha nem igoz, vág az öveg, mint az aszonthul a thészta, extra khészülte cshok 2 floren.

Sckenkhi se nem? 1.50, ugy se nem? Egy floren, un zlot! Még így se nem! Vedjünk hozzá neki ez a táreza; kívül szarvas bőr, belül zerge bőr s khotya bőrrrel van bélelve, — odj lássam az anyósomat. A kettő egy forint, ein floren! Még mind kevés. Vedjtek hozzá az a melthü, az ő felsége jubileunára khészülte; meschüge ledjen a nevem, ha nem igaz, khü essék a hasamba bele . . .

És még vagy 5 drb. tárgyat vesz hozzá, a míg vevő akad. Egy elszánt ember szemem láttára meg akarta venni a bieskát külön egy forintért; de midőn a zsidó önszántából még tárczát, óralánczot, fülbevalót stb. rakott hozzá, az atyafi meggondolkozott s elment. A zsidó pedig kezdte elől.

Ístig elnéztem volna az élelmességnek azt a bravurját ha csak egy másik zsidó oláhtul el nem bődül a közelben; valami fekete kendőket lobogtatott a szélben s a szó való értelmében dühöngött, hogy nem kel. Mellette egy leányzó, valami rém historiát magyarázott az oláhoknak — németül.

A beszédet ugyan nem értették, de annál inkább bámulták a képet, mely egy pőznára vala felszegezve mindnyájunk remitésére. Egy esomó gyermek derékon ketté vágvalva egymásra volt hányva; egyik szegletben menyasszony ájuldozott, a másikon valami kisérlet lebegett, s az egész háttér vérrel volt beöntözve. Rettenetes, őrizzen a jó minden keresztényt!

Elég, elég. Keresztül gázoltam a nagy tömegre, s haza felé indultam. Akkor hallom egyik kollégától, hogy a lázadás elmaradt, sőt az esti történelmi hangversenyen tün-tettünk a magyar eszme mellett. Hála Istennek, ez a hír megnyugtatót.

Hanem ezt a vásárt egyhamar el nem feledem. Engem elszomorít a nép hiszékenysége és tudatlansága, s méginkább a lelketlenség, mely abból tökéet csinál magának. Sokan azt tartják, hogy ez az élet humora. No hát nyilatkozott e vásáron a humor is, de még inkább a népbolondítás.

Bálint György.

Kisebb közlemények.

— **Népmissió Zalathnán.** A bányavidéki esperesi kerületben Zalathna volt a második szerencsés község, melyben kegyelmes főpásztorunk Ő nagyméltóságának atyai gondoskodása és kegyes engedélye folytán, a magyarországi missiók főnöke ftdő P. Flodung J. Jézus társasági atya f. hó 10–16-ig bezárólag, naponként kétszer mondott hatalmas szent beszédei — és közös átátosságaival megtartotta az épületes missiót. Mint áldásos harmat a növényekre ugy hatott a bűn által kiaszott szivek és leleknek kopár talajára a Missio kegyelme! Nem csak hiveim; de más felekezettiek is bámulva hallgatták az életből merített tapasztalataival világított és megdönthetetlen érvekkel támogatott szívet lelket megragadó hiterkölesi tanításait. Bő gyümölese a missionak már előlegesen is abban nyilvánult, hogy ez ideig összes hiveimnek háromnegyede részre áhitattal gyónt és áldozott. A jövőben fogjuk dusabban élvezni a missionarius atya itt tanúsított kimeríthetetlen buzgalmanak üdvös gyümöleseit. Valóban erre csak egy

jezsuita képes! Hanem mindezekért a missioi kereszt előtt egyesített imánkban bálát rebegünk a Mindenhatónak; és imádkozunk kegyelmes főpásztorunk drága életéért, Kinek Atyai bölcsesége juttatott bennünket a missio kegyelmeihez; melyekért jó hivatással együtt felkiálthatok: „Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi?” Zalatna, 1892. jul. 21. Csiky János, esperes-plebános.

— **Második predikáció.*)** Jelentem a t. hűveknek, hogy a f. évi keperektifikáció az egyháztanács által megejtett, s szentmise után a templom előtt nyilvánosan ki fog olvastatni a megyebíró által.

Jóakarata hűveim ne vegyék sértésnek, hogy e szent helyről, hol jövedelmemért szolgálók, néhány szükséges megjegyzést teszek intés és figyelmeztetésül azokra nézve, a kiket illet.

A kepe általában egy, ténnyel kifejezett, megelevenített „hála Isten”-nek tekinthető. Szép és üdvös dolog, szóval is mondani, „hála Istennek.” Hála Istennek, hogy jötermést adott „hál’ Istennek, hogy megmentett eleim csapasóktól, hál’ Istennek, hogy a mit megmutatott, kezükbe adta; de vajon nem talál-e ide is, mit Üdvözítőnk mondott, „nem a ki mondja, Uram, Uram; de a ki atyám akaróját cselekszi, megy be,” ki ténnyel, tartozásának lelkiismeretes lerövéásával eleveníti meg szívének háladatos érzelmeit; az jut be tisztos sorába a jó kepefizetőknél, az válik be becsületos embernek Isten s emberek előtt.

Buzgó vallásos őseitek így fogták fel a kepe, így gondolkodtak a kepe fizetéséről. Nem tekintették tehernek, hanem önkénytes, jószívvel nyugott áldozatnak nézték azt mondván: „ezt adom a lelkemért”, s mint Abel, a javát válogatták, bő mértékkel adták Isten szolgáinak. — Isten is bő mértékkel mérte vissza nekik az áldást. Boldogak voltak. Ha ti, k. a. őseitek boldogsága után sohajtoztok: öltésétek fel először őseitek erényeit. Nem az Ur lett szükmarku; ti változtatok, ti változtatok el sok tekintetben őseitek dicséretes erényeitől, jó szokásaitól.

Idők folytán egy törvényellenes szokást hoztak be némelyek a kepefizetés körül, s ahhoz makacsul ragaszkodnak. Kufár lélekkel számítást csináltak magukban, hogy jégverés, terméketlenség alkalmával a kepe kalangyája két véka szemmel megváltható lévén, a kepefizetésnek önkénytesen ezen könnyebb módját választották oly jó évben is, midőn a kepe kalangya 2 vékával határozottan többet eresztett; okosan kikalkulálván, hogy ezen szertelen rend mellett szem is lesz megtakarékoskodva, szalma, töre, polyva pedig egészen megmarad. Ez világos törvénytelenség az e. y. háziak megrovídtására. Azért figyelmeztetem az illetőket, hogy a kalangyára vannak rektifikálva; kalangyához tartoznak fizetni. A ki pedig eddigi önkénytes szokásához makacsul ragaszkodik, azzal szemben mi is próbacséplést eszközöltetünk, s a mennyit egy jó közepes kalangya ereszt, annyit hajtunk végre s azon kívül szalmát, töreket is a folyó ár szerint kípótolni tartozik. Ezt előleges tudomásul.

Másik, nem kevésbé rossz szokás, hogy a kepező minden szükség nélkül előre hazaviszi a mezőről gabonáját, s midőn minden dolgával készen van, ismét szekérré rakja, s paradéba öltöztetve, viszi a pap és kántornak. . . .

Szívesen látjuk mi munkás hűveinket hétköznapi ruhájukban is; hozzák bátran és szegyenkezés nélkül a mezőről

hozzánk, és pedig a kepezéstől számítva, mit harangozás is jelöl, 3—4 nap alatt; mert az szegyelni való, ha papnak, kántornak cséplés után még pótlék-cséplést kell tartaniok néhány lángvesztett kalangyáért, mint a mult évben is; mert megjegyzem, hogy az egyszer otthon lehányt, ismét szekérré rakott gabonát úgy tekintjük, mint azt a buzalisztet, melynek lángját a molnárné kivette; csak a kalácsütésnél tűnik ki a csel. A késedelmeskedő pedig azt árulja el, hogy nem szívesen hozza, s ez is szegyenlendő Kain-féle áldozat.

Továbbá: iskolabárázó gyerekeitek oly ügyesen és lelkesen felelik e kérdésre: „melyek az égbe kiáltó 4 bűnök”? „1-ör a szánszándékos gyilkosság. 2-ör a sodomai bűn, 3-ör szegények, árvák, özvegyek nyomorgatása, 4-er: Szolgák és munkások bérének elhuzása.” Azok a gyermekek azt is tudják már, hogy pap, kántor, egyesek által fizetett szolgálói és éj-nap készen álló munkásai a községnek, egyházi szolgák; — s midőn az örök előtt állva, látja a gyermekek, hogy az ő szülője hogyan válogatja a kepe nek a kalangyát; minő terelés és megjegyzések között viszi azt be; vajlon nem gondol-e Kainra is, az égbekiáltó négy bűnre is, meg édes szülőjére is egy kalap alatt, s nem marad-e meg a botránkozó érzelem szívében még akkor is, midőn már ember számba jutott s ő is kepe-t fizet. . . . „Ki megbotránkozott egyet a kisderek közül, kik bennem hisznek; jobb lenne, ha malomkő kötetnék a nyakára, s alámerítenék a tenger mélységébe.” Ez nem tréfából van mondva.

A tavaszon szomorú kiltásaink valának, szinte semmi sem mulatkozott szántóföldeinken. Isten hatalma tudott mégis jó termést adni. A mint adni tudott úgy szólva a semmiből, úgy el tudja venni a esír tele odrából, a felhalmozott szűszékből, ha mi rosszakaratauk vagyunk. Egész nyáron ha felhőt láttunk, menydörgést hallottunk; szívünk mélyéből sohajtoztunk, fogadkoztunk, hogy így meg így teszünk, csak az Isten veszedelemtől magmentsen. Most, midőn a sor rákerült a „hála Isten”-re, a tényleges köszönetre, ne legyünk könnyelműek, ne ismételjük a gyertyaigérő embernek háladatlan történetét; mert továbbra is Isten kezében vagyunk; sok módja és eszköze van neki megfenyítésünkre, valamint áldásának osztogatására is. A szívesen megfizetett kepe miatt még senki sem lett szegény; pap, kántor szívesen mondja, s nem hasztalanul mondja: „Isten fizesse meg a jó kepe-t, adjon ezer annyit helyette.” Amen.

Az elmondottakkal senkit sérteni nem akartam; de eddigi tapasztalataim után ezeket elmondandónak itéltem, úgy maguk, mint az illetők anyagi és lelki javának érdekében.

Lelkes.

— **Mennyi készpénz van a földön?** Ezen kérdésre, amily érdekes, ép oly nehéz határozott és biztos választ adni. Az Egyesült Államok bankigazgatója beható tanulmányok alapján nem rég megkísérelte egybeállítani a földön levő készpénz statisztikáját. Arany- és ezüst pénz kiltönböztet meg. Kutatásai szerint Franciaországban van a forgalomban levő legtöbb készpénz; még pedig dollárokból (a 2 frt.) számítva Franciaország 900 arany- és 700 millió ezüst pénzzel bír. Ezután az éjszak-amerikai Egyesült Államok következnek több mint 700 millió arany- és 480 millió ezüst pénzzel. Az egyesült államokhoz legközelebb Anglia áll, mely 550 millió arany- és 100 millió ezüst pénzzel rendelkezik. Németország a negyedik helyt foglalja el 550 mil-

*) Ajánlva a kepező t. papok szíves figyelmébe.

lió arany és 145 millió ezüst pénzzel; Oroszország 190 millió arany és 10 millió ezüst, Olaszország 140 millió arany és 60 millió ezüst, Spanyolország 100 millió arany- és 125 millió ezüst pénzt bir felmutatni. És most jövőnk mi, kik épen a valuta-rendszerrel foglalkozunk. Az osztrákmagyar birodalomban 40 millió arany és 90 millió ezüst pénz van. Törökország 50 millió arany- és 44 millió ezüst, Belgia 25 millió arany- és 65 millió ezüst, Schweitz 15 millió arany- és ugyanannyi ezüst- és Görögország csak 2 millió arany és 4 millió ezüst pénzzel bir. Egyiptom meglehetősen gazdag színben tűnik fel, mert 100 millió arany- és 15 millió ezüst pénzt forgat, ugyszintén Japán is, melyben 90 millió arany — és 50 millió ezüst pénz van. Eltekiutve a többi államok készpénz forgalmát a végösszeg a következő: az egész földön forgalomban levő arany 3727 millió dollárt (7474 millió forint) és az ezüst 3820 millió dollárt (7640 millió forint) tesz ki.

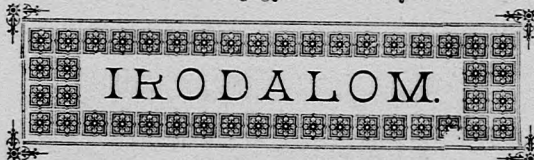
Számitáson kívül hagyva az ingatlan vagyont és az ékszereket meg műkincseket az emberiség készpénze körülbelül 18 milliárd arany- és ezüst pénzt tesz ki.

Ezen összeg képezi azon „m a m m o n t”, a melynek legalább egy igénytelen, kis részéért fárads és küzd többé kevésbé minden emberfia. Tegyük fel, hogy a föld kereségén 1500 millió ember van; egy általános készpénzfelosztás, vagyonközösség alkalmával egy-egy emberre tehát összevissza 12 forint jutna, egy — bizony — meglehetősen csekély alamtízna. Azt hisszük, ez még a legkorlátoltabb elmének, vagy a legdühösebb kommunistának is eléggé megmagyarázhatja a teljes vagyonközösség hátrányait.

Ha a föld összes arany — pénzét egy nagy tömbbe egybeolvasztanák, ebből egy oly masszív kőb telnék ki, melynek oldalai 6.85 met. hosszúak, szélesek és magasak volnának. A föld összes egybeolvasztott aranya tehát két nem épen tulságosan nagy szobában kényelmesen el volna helyezhető.

Az egybeolvasztott ezüst-pénz ellenben egy 100 mt. hosszúságú, szélességű és magasságú, tehát meglehetősen csekély terjedelmű kőböt képezve.

Ezen arany és ezüst után tutkos, ezért dolgozik s vétkezik oly sokat az emberiség. Nehogy azonban azt higgyük, hogy ezen kincs nemzedékről nemzedékre száll. A földnek arany és ezüst kincse nagyon mulandó! Az ókor arany-készlete eltűnt, atomokra oszlott s millió meg millió utomódon a tengerbe jutott, ezen óriási kincstartóba, mely mindent magába fogad. A piramisok maig is állanak, de az egyiptomiak aranya nyomtalanul veszett el s ép így veszték el az ókor többi mitvelt népeinek is arany és ezüst kincsei. Korunk arany készletét az új világ, Amerika és Ausztralia adja leginkább. Évezredek multával ennek sem lesz már látható nyoma. Arany és ezüst elvész, — csak egy nem veszt el: a szemlemnek, a civilizációnak a kincse. Egyedül ezen kincs nincs alávetve a mulandóság gyászos törvényeinek. Z.

— **Előfizetési felhívás!** „Ok-e az iskola az országban elbarapódzott corruptiónak s ha igen, mennyiben és minő eszközök által akadályozható meg annak terjedése?” című művecskére.

E művecske eredetileg a szolnok-dobokamegyei tanítótestület által jutalmazott pályamű volt; melynek kiadására két ok ösztönöz:

1.) Mert erre több oldalról ismételtelen fel lettem szólítva.

2.) Mert ez az a mű, a mely miatt Rill József tanfelügyelő a megyei tanítótestületnek közgyűlésén, egyhangulag hozott határozatát önkényűleg, illetéktelenül megváltoztatta, szerzőjét pedig üldözöbe vette, rágalmozta. Lássák t. kartársaim és olvasóim: megérdemelte-e a tanítók álmussiasának furfangos vádjait, illetve méltatlan üldözését.

A dolgozat 3 fejezetből áll. Az felső fejezetben, statisztikai adatok alapján fel van tüntetve, hogy a corruptio Európában többi culturállamaiban is létezik; s a közös okozatnak: a corruptiónak első közös főoka az elterjedt vallástalanság.

A 2-ik fejezet arról szól, hogy milyennek kellene lennie a helyes családi nevelésnek, s milyen az tényleg, s mennyiben foly be ez a corruptio fejlesztésére.

A 3-ik fejezet az iskolai nevelésről, ennek befolyásáról s a javulás eszközeiről szól.

A mintegy 3 ivre terjedő művecske ára bermentes megküldéssel 32 kr. mely összegnek legkésőbb aug. 31-ig beküldését, s az érdeklődők szives támogatását kérve, maradok Décsen, (Szolnok-Doboka 1892. júl. hóban m.) tisztelettel Józsa János p. isk. tanító.

NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Nyilvános köszönet.** Nagyságos és főtiszteltendő Kovács Simon kanonok-rectorra való kinevezetése alkalmával Csik-Mindszentet, melynek csaknem három éven át oly annyira tisztelt és nagyrabecsült plebánosa volt, igen értékes adományokkal tüntette ki, melyekkel volt hivatott örök hátlára kötelezte. Ugyanis a templomot, mely a kellő igényeknek megfelelően, különösen a miseruhákat és az oltárdíszítéseket illetőleg berendezve nem volt, nemcsak jó karba hozta, hanem saját három selyem casnláját, állbát és más miseöltözetét, melyek igen nagy értéket képviselnek, úgy színtén egy drága pacificaleját nagylelkűen annak adományozta. Nagylelkűségének netovábbja azon áldozat, melyet egy ludi szobor beszerzésére és ugyancsak a csik-mindszenti templom egyik oltárán való felállítására hozott. Volt hívei míg a jól megérdemelt kitüntetéshez szívből gratulálnak, egyszersmint jötteitől és azon buzgóságért, melylyel őket szent hitükben három éven át oly szeretettel ápolta, hódolattal párosult mélyen átértett köszönetet szavaznak. Isten fizessen meg adományaiért az élet legvégső határáig terjedő boldog és meglegedett étellel! Csik-Mindszent, 1892. júl. 21-én. A csikmindszenti hívek nevében egy megbízott.

— **Némi szórakozásul** azon t. olvasóink részére, a kiknek van érzékük a humor iránt, idenyomatjuk nagytitestületi Szász Gerő aa. lapjának, a „Prot. Közölnyök” következő tragiko — melancholiko — komikus mondományát: „Hogy csak valamennyire is teljes legyen a főrendiház lefolyt elkeresztelési vita képe lapunkban is, szivesen följegyezzük, hogy a Vaszarikkal, Zichy Nándorokkal, Pálffy Mórizzokkal szemben, a legnagyobb készséggel, a meggyőződés fűsségével és a protestantizmushoz méltóan vették fel a kesztyűt a mi püspökeink: Papp Gábor, Szász Károly és Zelenka Pál; valamint följegyezzük azt a korunk jellemzésére szolgáló adatot is, hogy politikai napilapjaink együttesen és külön-külön csak vázlatosan közölték az ultramontanusok ellen elmondott beszédeket, míg apápiamus handabandáitháromemelés dicséretládakkal ellátva, szószerint közölték. Az sem utolsó dolog, hogy a világiak közül, Szontágh Pálon és gr. Vay Bélán kívül, senki sem szólott az ultra-

montánusok ellen. Néhai Beöthyek, Nagy Pálok és ti anynyian, kik védelmeztétek egykor a protestantizmus szent ügyében a szabadságot és hazánk alkotmányos jogát; nem fordulatok-e meg sirotkokban? csak nyugodjatok esőndesen. A dolognak nincs vége. Megjön a ti időtök, midőn diadalommal keltek ki sirotkuból. A búza-magvakat is elvetik, azok is elrothadnak: de jön a tavasz, kalásza szökken a csíra, és egy világ borul le az aratás áldása előtt. Minden nagy eszmének századokra van szüksége, hogy meg, ökdösve, keresztre feszítve, életre kelhessen, s áldása legyen a földi életnek, dicsősége Istennek. Dicsőség a magasságban Istennek! Hiszünk egy istenben!“ Szép biaztszerteletti uram! Dehát: „Mi zengi túl a bérekeket? A nyári zivatar, amely napkelet felől jő, s letarolja a réti virágot!“ (Egy 10 forintos temetési kálomista prédikációból.) Nekünk erre az egész dologra az megjegyzésünk, hogy igaz van a nt. urnak, hogy az illetők a protestantizmushoz méltóan képvisel ték az ügyet, mert nem az igazságra, nem a jogra, hanem az erőszakra, a jogtalanságra hivatkoztak, a mit nemesak nem restelletek, hanem palam erényt csináltak belőle. A sajtóra pedig hiába haragszik. Igaz, hogy azt jórészt zsidógyerekek írják, de ezeknek van anyyi eszük, hogy különbséget tegyenek a kath. főpapság minden vitán felül álló szellemi fölténye és néhány „reformált evangéliomi“ szatócs nagy kaliberű frázisai között. Lám, a mi Kis-kun-félegyházán imponál a gyűllekezeinek, az sehogyssem akar tetszeni a magyar főrendek házában. Biz az pech! De a tiszteletes urak tanuljanak egy kicsit többet s mindenek előtt forgassák Sasku Károly könyvét a jó nevelésről. Abban pedig, hogy a dolognak még nincs vége, hajlandók vagyunk szelmeletes szerkesztő aának igazat adni. A többi frázisra, mint p. o. arra, hogy „jön a tavasz, kalásza szökken a csíra stb. . .“ a mikkel minden kálomista mondat kezdve a 2 forintostól a 40 forintosig, tele van, nem kívánunk reflektálni. Azt pedig, hogy ők is hisznek még egy Istenben, megnyugtató tudomásul vesszük, látván ebből is, hogy még nem pogányok egészen!

— **Szerkesztői posta** ezímen a „Prot. Közlöny“-ben ez jelent meg: „F. I. urnak Zalathna. Köszönjük a rövid tudósítást. Valódi beése és értéke akkor volna igazán, ha a jezsuitának nevét, viselkedését, munkálkodásának egész képét adhatnók; valamint biteles rajzát azoknak, a miket beszélt. Így kevésbé érdekes; és nem több, mint a mennyit minden plébános végez naponkint. Érdemes volna pedig utána hordani a zsendelyt ezeknek a Vaszari Kolosokrak.“ — A Szamariabelieknek mi magénjüket, hogy ugy Verespatakon mint Zalathnán a jezsuita páter missziója fényes eredménnyel járt; hogy a jezsuiták száma örvedetesen növekszik; hogy ennéltoyva az egyház meg fogja érni azt az időt, a mikor a belfarkas-utezai templomban is fog missziót tartatni; először persze majd kifüstöli onnan az oda betolakodott eretnekséget czókmókosztúl.

— **A déval áll. tanítóképezdebe** felvétetik minden oly ép testű növendék, a ki 15-ik élet évét már betöltötte s gymnasiom, réal, vagy polgári iskola 4 alsóbb osztályát jó sikerrel elvégezvén, arról nyilvános iskolai bizonyítványt tud felmutatni, azoknak kik ily bizonyítványt felmutatni nem tudnak, felvételi vizsgát kel tenni a magyar nyelv-, számtan-, földrajz- és történelemből s legalább anyyi készütséget kell felmutatniok e tárgyakból, mint a középiskola 4 alsó osztályában. Folyamodványok a képezdei igazgató-tanácsbhoz ezímezendők s felszerelendők: a) keresztlevéllel, b) orvosi, c) iskolai bizonyítvánnyal d) ujra oltási bizonyítvánnyal, végül e) egy szülői vagy gyámi nyilatkozattal arról, hogy a szülők (gyámok) a fölvetett növendékek anyagi szükségleteit fedezni fogják. Azok, a kik külön még pénzbeli segélyben is kívánnak részesülni, kötele-

sek vagyoni állásukat feltüntető telekkönyvi kivonatot, illetleg szegénységi bizonyítványt is csatolni. Az így felszerelt folyamodványok folyó év augusztus hó 20-ig, mint zárnapi alólírotthoz küldendők be. A folyamodványban kérelmező lakása és utolsó postája pontosan kiírandó, ellenesetben választ nem várhat. Bélyegtelen kérelmek és okmányok csak szegénységi bizonyítvány alapján fogadhatnak el. Azok kik, az intézetbe felvétetnek, szabad lakás, világítás, fűtés és mosás élvezetében esetleg 5—6—7 frt pénzbeli segélyben részesülnek. A nagyobb foku ösztöndíjak jó magaviselet és szorgalom esetén a felsőbb osztályokban megnyerhetők az esetben is, ha a belépéskor kisebb ösztöndíjat kapott is az illető. Megjegyzem azonban, hogy ha a tervbe vett közétkezés (convictus) már szeptember-eligével életbe lép, abban minden bennlakásra felvett növendék részesülhet, vagy teljes fizetés (10 frt. vagy mérsékelt díj (7 frt. 4 frt.) havi befizetés mellett. Ingyen köztartáson csak kevés számú, teljesen szegény jeles növendék vétetik föl. — A convictus beállítása esetén a pénzbeli segély megszűnik. — A convictusban részesülhetés azonban aránytalanul nagyobb előnyökkel jár. — A kik felvétetnek, tartoznak az intézetbe lépésük alkalmával tankönyvek árába 12—14 frtot magokkal hozni. A tanfolyam 4 éves; a tanítás teljesen tandímentes. A felvételi és pótvizsgálatok augusztus hó 31-én tartanak. A tanév szeptember 3-án nyitatik meg. Déva, 1892 júl. Heteyi Gábor, m. k. állami tanítóképezdei igazgató.

— **Pályázat.** A bethienfalvi róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik: Ezen állomás javadalma a következő: 1.) 60—65 kalangya ősz és 60—65 kalangya tavasz kepe. 2.) 55—65 frt pénzber (ospora) 3.) 31 frt 50 kr. állam kölcsön kamat félévi részletekben. 4.) 20—25 frt stóla. 5.) 18 frt tandíj. 6.) 24 szekér tűzifa. 7.) 3 szekér szénát termő hely. 8.) Tiszteességes külön lakás a szükséges gazdasági épületekkel és 2 drb kis veteményes kerttel. A pályázni kívánók, kellően felszerelt kérésüket f. évi Augusztus hó 16-ig sziveskedjenek hozzád beküldeni. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Kadiestváln, 1892 Julius 18-án. Kiss Dénes lelkész. isksz. elnök.

— **Pályázat.** A székelykereszturi róm. kath. kántortanítói állásra f. évi aug. 15-ikig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 350 frt., tiszteességes lakás, gazdasági épületek és veteményes kert. Kellőleg felszerelt folyamodványok alólírotthoz küldendők. Székely-Keresztur, 1892. júl. 26. Oláh Antal, lelkész.

— **Pályázat.** Az abrudbányai római katolikus elemi iskolánál megürrült kántortanítói állomásra ezennel pályázat nyitattik. Ezen állomás járandóságai két szobából álló szép lakás, kamara, konyha, fűszin s egy veteményes kert; azonkívül évenként: 1. Az erdélyi róm. kath. elemi iskolai alaplól: 126 frt. 2. A m. k. bányakincstártól: 63 frt 84 kr. — 3. A városi majorsági pénztárból: 31 frt 48 kr. — 4. Faláltalány: 58 frt: miből az iskola helyiséget is fűtnie kell. 5. Buzaáltalány: 44 frt. — 6. Mint ipariszkolai tanítónak heti 3 óráért a várostól: 100 frt. 7. Ipariskolai fűtés és ta. karítás ezímen a várostól: 20 frt. 8. Stola jövedelem átlag: 40—50 frt. 9. Egy felesleges veteményes kert jövedelme: 7 frt. Összesen: 500 frt. — Az ezen állomásra megválasztot, köteles leend a tanításon kívül a kántori teendőket is kitűnőleg végezni. — Pályázni kívánók tanképesítő oklevéllel, erkölcsei és szolgálati bizonyítvánnyal, esetleg zenei képzettségüket igazoló okirattal felszerelt folyamodványaikat f. é. Augusztus hó 20-áig alólírt plébániai hivatalhoz terjesszék be. Abrudbányán (Alsóféhermegye) 1892 évi Julius hó 15. Dr. Szuchoy Béla, plébános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, FORSTER JANOS.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvátt.